

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

TWORZYMYSKRÓTYFORM JEDNOWYRAZOWYCH

OJ CZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Skróty nie są samodzielnymi słowami, tylko zastępnikami słów – właściwie skrótami, skrótami form wyrazowych. Ponieważ te drobinki językowe są właściwe wyłącznie tekstom pisanim (mówiąc, czasem skracamy, ale nie wymawiamy skrótów, no, chyba że w gwarze młodzieżowej), tworząc je, bierzemy pod uwagę litery danej formy wyrazowej, a nie jej głoski. Skróty tworzymy na różne sposoby. Gdy skracamy pojedynczy wyraz, to możemy pozostawić sam początek wyrazu (zwykle do pierwszej lub drugiej litery spółgłoskowej) i uciąć resztę (tak tworzymy np. skróty: prof., sob., hiszp.). Zamiast uciętej części wyrazu stawiamy kropkę – ona symbolizuje tę brakującą część. Jest to najczęściej stosowany sposób tworzenia skrótów: najwygodniejszy, najpowszechniejszy i najłatwiejszy. Pamiętajmy tylko, że nie kończymy skrótu literą samogłoskową, tylko spółgłoskową, (np. pon. < poniedziałek, a nie *po.), nie dzielimy dwuznaków, raczej zachowujemy zbitki spółgłoskowe i bierzemy pod uwagę litery, a nie głoski (np. niedz. < niedziela, a nie *nied., *niedzi.; port. < portugalski, nie *por.; os. < osiedle, a nie *oś., bo to osiedle, a nie: *ośedle). Czasem skróty powstają w nieco inny sposób – ostatnia litera skrótu i ostatnia litera skracanej formy wyrazowej są takie same (można obrazowo powiedzieć, że w skracanej formie wyrazowej wycina się dziurę lub nawet wycina się kilka małych dziurek): tak utworzono skróty dr < doktor, mgr < magister, płk < pułkownik. Niewiele jest tak utworzonych skrótów, mają one jednak tę właściwość, że przyłączają końcówki fleksyjne (tak jakby były normalnymi rzeczownikami i się odmieniały. Zamiast końcówek fleksyjnych można stawiać kropki, bo kropkę stawiamy po skrócie wtedy, gdy FORMA WYRAZOWA, którą skracamy, kończy się INNĄ LITERĄ niż skrót. Dlatego piszemy dr < doktor, ale dr. < doktora, dr. < doktorowi, dr. < doktorem, dr. < doktorze. A możemy też pisać: dr < doktor, dra < doktora, drowi < doktorowi, drem < doktorem, drze < doktorze. O tym, jak tworzymy skróty od połączeń kilku wyrazów, przypomnimy w następnym odcinku wieczornych ciekawostek.